

**ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**

Γραφείο Γενικής Διευθύντριας

Αρ. Φακ.: 23.01.056.146-2015

22 Δεκεμβρίου 2022

Αξιότιμοι κύριοι Βουλευτές,

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ασκώντας τις εξουσίες που του χορηγούνται δυνάμει του άρθρου 51.1 του Συντάγματος ανέπεμψε τον «περί της Δέκατης Όγδοης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμο του 2022» για επανεξέταση με σχετική επιστολή του προς την Πρόεδρο της Βουλής με ημερομηνία 22 Δεκεμβρίου 2022.

Η επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας λήφθηκε την 22^η Δεκεμβρίου 2022. Αντίγραφο της πιο πάνω επιστολής επισυνάπτεται για ενημέρωσή σας.

Όπως είναι γνωστό, με βάση την παράγραφο 3 του άρθρου 51 του Συντάγματος η Βουλή των Αντιπροσώπων αποφασίζει επί αναπεμφθέντος θέματος εντός 15 ημερών από της αναπομπής.

Τασούλα Ιερωνυμίδου

Γενική Διευθύντρια

Βουλής των Αντιπροσώπων

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΜΕΓΑΡΟ
Ο Πρόεδρος

Αρ. Φακ.: 30.02.005.002.073

ΥΕΕ

① κ. Γεωργιάδης
② Αρχαίο

22/10/22

22 Δεκεμβρίου 2022

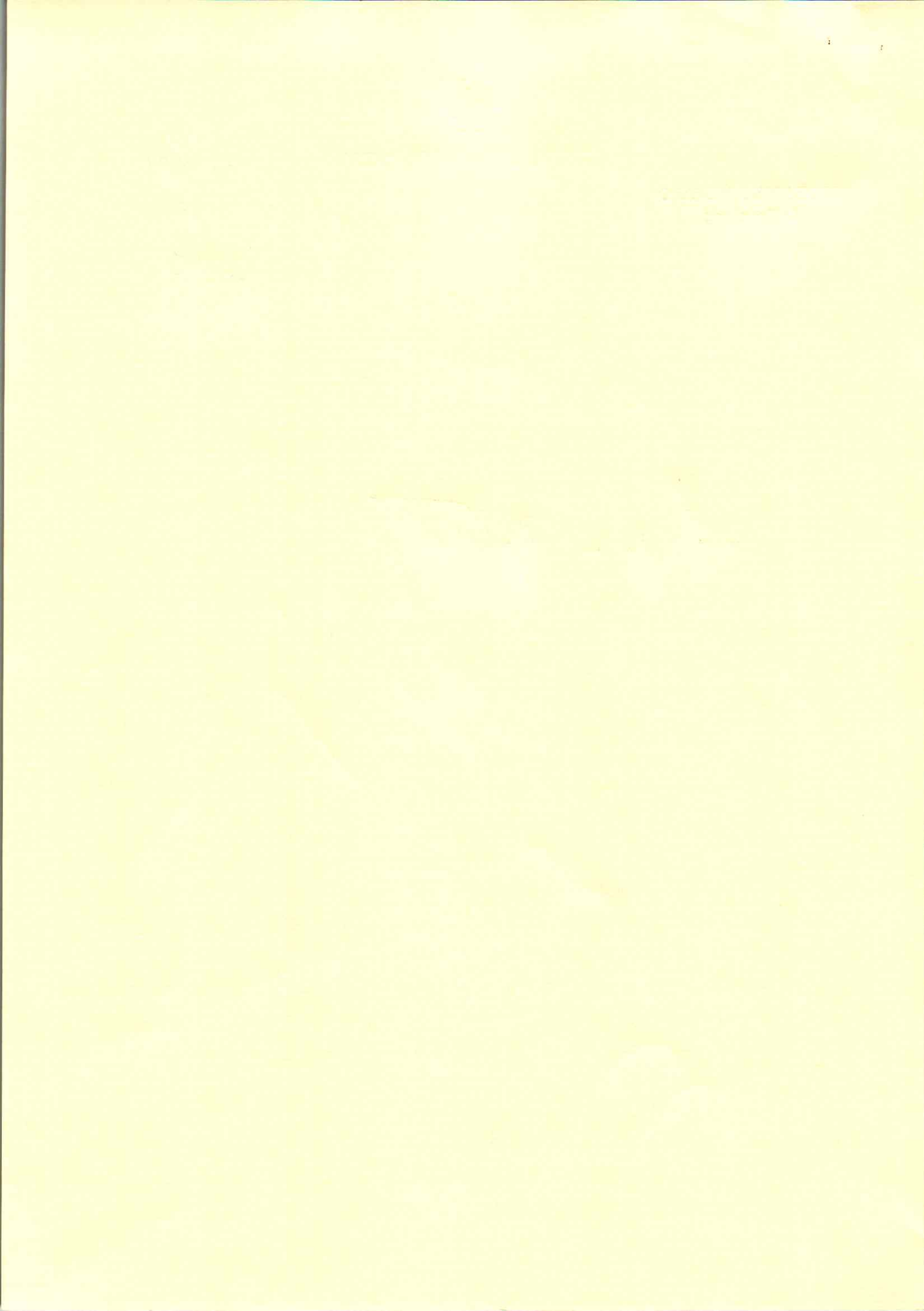
κα. Αννίτα Δημητρίου
Πρόεδρο Βουλής των Αντιπροσώπων
Βουλή των Αντιπροσώπων

Ασκώντας τις εξουσίες μου δυνάμει του Άρθρου 51.1 του Συντάγματος αναπέμπω στη Βουλή των Αντιπροσώπων για επανεξέταση τον «περί της Δέκατης Ογδοης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμο του 2022», ο οποίος ψηφίστηκε σε Νόμο από τη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 2 Δεκεμβρίου 2022 και κοινοποιήθηκε στο Γραφείο μου στις 9 Δεκεμβρίου 2022, για να εκδοθεί με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας δυνάμει του Άρθρου 52 του Συντάγματος.

Οι λόγοι της αναπομπής είναι οι ακόλουθοι:

Για σκοπούς ευρύτερης μεταρρύθμισης του Οικογενειακού Δικαίου, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως κατέθεσε στη Βουλή Αντιπροσώπων ένα σύνολο νομοσχεδίων, το οποίο περιλάμβανε, μεταξύ άλλων, τον περί Οικογενειακών Δικαστηρίων (Τροποποιητικό) Νόμο του 2022 και τον περί Γάμου (Τροποποιητικό) Νόμο του 2022, ώστε τα νομοσχέδια αυτά να συζητηθούν, ψηφισθούν και τεθούν συγχρόνως σε ισχύ με τον υπό αναπομπή Νόμο.

Με την ταυτόχρονη θέση σε ισχύ του υπό αναπομπή Νόμου, του περί Οικογενειακών Δικαστηρίων (Τροποποιητικού) Νόμου του 2022 και του περί Γάμου (Τροποποιητικού) Νόμου του 2022, επιτυγχάνεται, μεταξύ άλλων, η ενιαία και ομοιόμορφη ρύθμιση των λόγων διαζυγίου μέσω των διατάξεων μίας νομοθεσίας, ήτοι

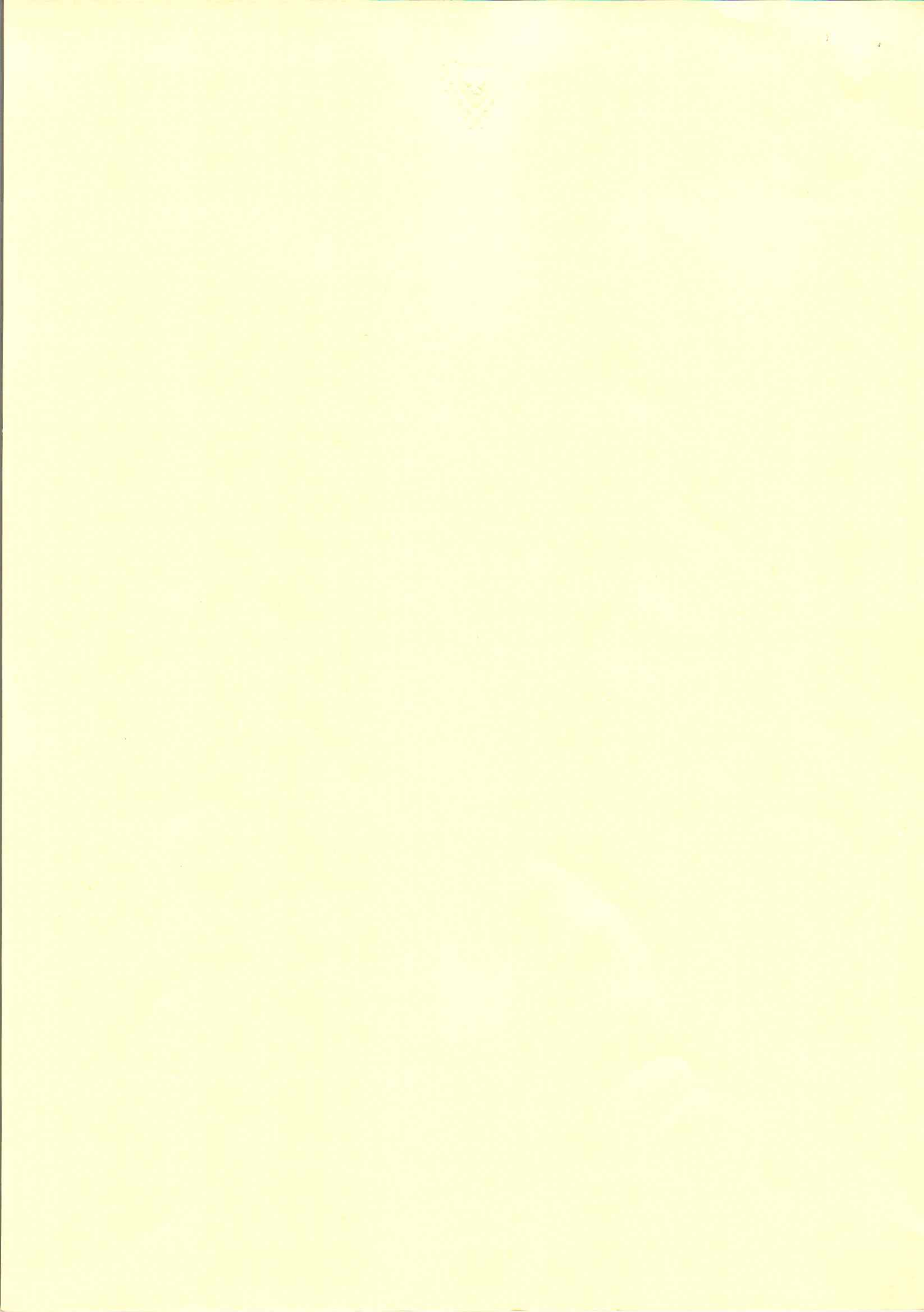
του περί Γάμου Νόμου, για όλους τους πολίτες και μόνιμους κατοίκους της Δημοκρατίας, ανεξαρτήτως εάν αυτοί ανήκουν στην Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία ή όχι ή εάν έχουν τελέσει θρησκευτικό ή πολιτικό γάμο.

Με τον υπό αναπομπή Νόμο οι λόγοι διαζυγίου που προβλέπονται στο Άρθρο 111 του Συντάγματος διαγράφονται. Οι προβλεπόμενοι στο άρθρο 14 των περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμων του 1990 έως 2009 επίσης διαγράφονται με τον περί Οικογενειακών Δικαστηρίων (Τροποποιητικό) Νόμο του 2022. Με τον περί Γάμου (Τροποποιητικό) Νόμο του 2022, οι λόγοι διαζυγίου που προβλέπονταν στο Άρθρο 111 του Συντάγματος και στο 14 των περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμων του 1990 έως 2009, μεταφέρονται στο άρθρο 27 του περί Γάμου Νόμου, ενώ το πεδίο εφαρμογής του τελευταίου Νόμου επεκτείνεται, ώστε οι λόγοι διαζυγίου που προβλέπονται στο Νόμο αυτό να εφαρμόζονται πλέον σε όλους τους γάμους.

Ο περί Γάμου (Τροποποιητικός) Νόμος τους 2022, ο οποίος επιφέρει τις πιο πάνω αλλαγές στον ισχύον δίκαιο, αναπέμπεται στη Βουλή των Αντιπροσώπων προς επανεξέταση.

Σε περίπτωση που τεθεί σε ισχύ ο υπό αναπομπή Νόμος χωρίς να τεθούν παράλληλα σε ισχύ ο περί Γάμου (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022 και ο περί Οικογενειακών Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022, ο οποίος επίσης αναπέμπεται, για τους ίδιους λόγους με τον παρόντα Νόμο, θα υπάρξει νομοθετικό κενό. Συγκεκριμένα, πολίτες ή/και μόνιμοι κάτοικοι της Δημοκρατίας που τέλεσαν θρησκευτικό γάμο πριν το 2003 ή τέλεσαν γάμο στο εξωτερικό, δεν θα μπορούν να επικαλεστούν οποιοδήποτε λόγο διαζυγίου.

Οι περί Γάμου Νόμοι του 2003 έως 2020 εφαρμόζονται μόνο για γάμους που έχουν τελεστεί σύμφωνα με τις πρόνοιες του εν λόγω Νόμου και πολιτικούς γάμους που τελέσθηκαν πριν την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του περί Γάμου Νόμου του 2003, κατά τα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 20. Για τους λοιπούς γάμους ισχύουν οι λόγοι διαζυγίου που αναφέρονται στο άρθρο 14 των περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμων του 1990 έως 2009, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι λόγοι διαζυγίου που προβλέπονται στο Άρθρο 111 του Συντάγματος.

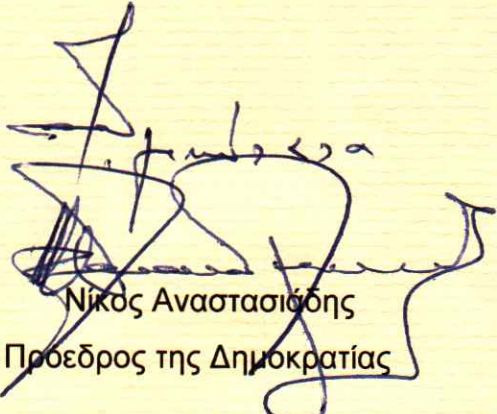

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 82 του Συντάγματος οι νόμοι που ψηφίζονται από την Βουλή των Αντιπροσώπων τίθενται σε ισχύ από την ημερομηνία δημοσίευσής τους στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, εκτός εάν ορίζεται άλλη ημερομηνία στον δημοσιευθέντα νόμο. Επειδή ο υπό αναπομπή Νόμος και οι πιο πάνω αναφερόμενοι Νόμοι, ως έχουν ψηφισθεί από την Βουλή των Αντιπροσώπων θα τεθούν σε ισχύ από την ημερομηνία δημοσίευσής τους στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, είναι απαραίτητο, ασκώντας τις εξουσίες μου δυνάμει του Άρθρου 52 του Συντάγματος, όπως εκδώσω συγχρόνως τους εν λόγω Νόμους με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

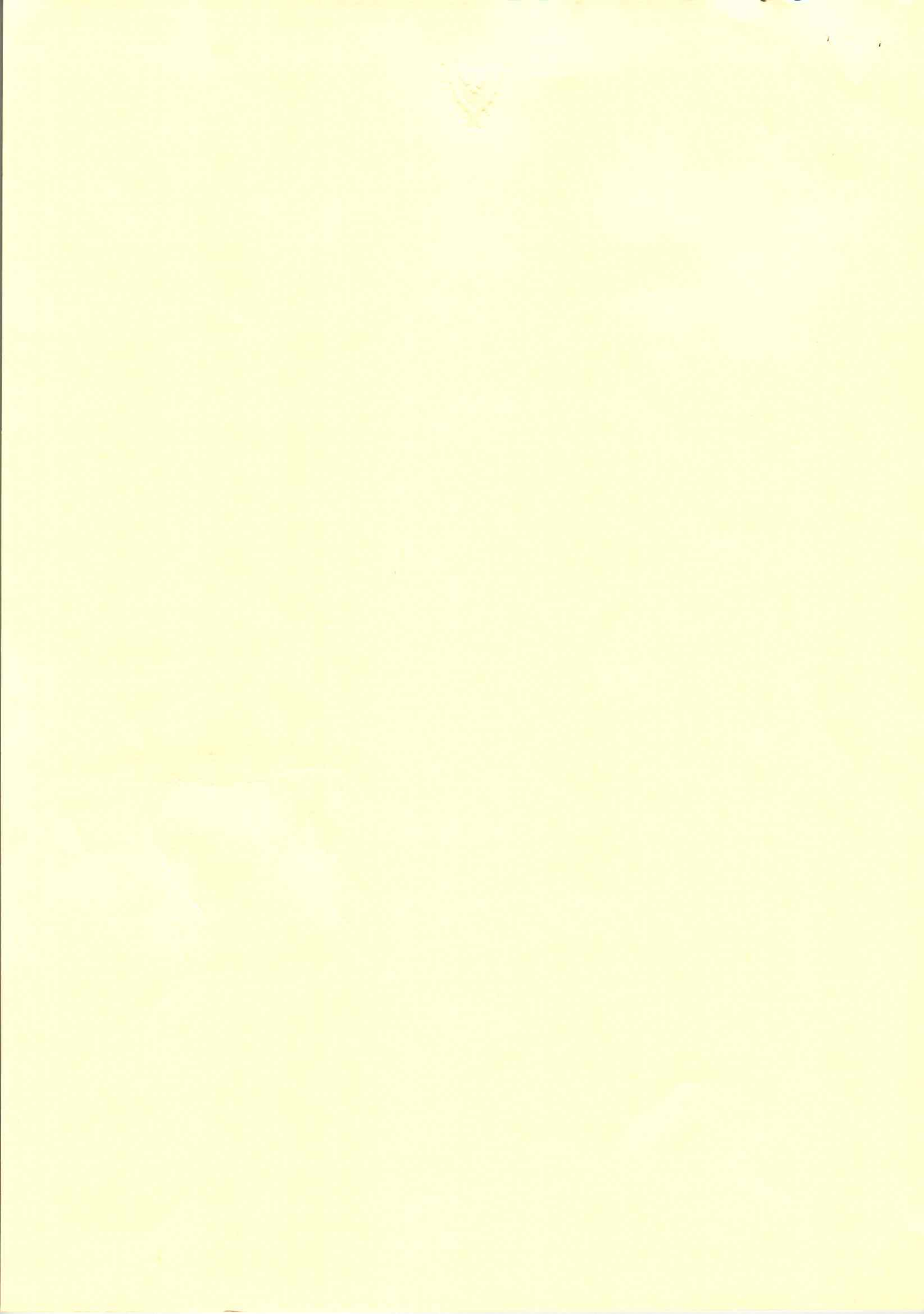
Με βάση τα προαναφερθέντα, εισηγούμαι όπως η Βουλή των Αντιπροσώπων αποδεχτεί την Αναπομπή.

Παρακαλείται η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, να ακούσει σχετικά με την παρούσα Αναπομπή τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και την Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως.

Νίκος Αναστασιάδης
Πρόεδρος της Δημοκρατίας

- Κοιν.:** - Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας
- Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης
- Γραμματέα Υπουργικού Συμβουλίου

Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΕΚΑΤΗΣ ΟΓΔΟΗΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ
ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 2022

Προοίμιο. ΕΠΕΙΔΗ, με τον περί της Πρώτης Τροποποίησης του Συντάγματος 95 του 1989. Νόμο τροποποιήθηκε το Άρθρο 111 του Συντάγματος, ώστε, μεταξύ άλλων, να παρασχεθεί η δυνατότητα συγκρότησης οικογενειακών δικαστηρίων για τη διάγνωση παντός ζητήματος, το οποίο σχετίζεται με το διαζύγιο, τον χωρισμό από κοίτης και τραπέζης, τη συνοίκηση συζύγων ή τις οικογενειακές σχέσεις των ανηκόντων στην ελληνική ορθόδοξη Εκκλησία και των ανηκόντων σε θρησκευτικές ομάδες για τις οποίες ισχύουν οι διατάξεις της τρίτης παραγράφου του Άρθρου 2 του Συντάγματος,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, με τον ως άνω Νόμο, προβλέφθηκε ότι έκαστο οικογενειακό δικαστήριο στην περί διαζυγίου δίκη σύγκεται εκ τριών δικαστών, ένας εκ των οποίων είναι αξιωματούχος κληρικός, νομομαθής, διοριζόμενος από την ελληνική ορθόδοξη Εκκλησία και προεδρεύει αυτού, και σε περίπτωση κατά την οποία δεν διορίζεται αξιωματούχος κληρικός ως ανωτέρω, το Ανώτατο Δικαστήριο διορίζει τον Πρόεδρο του δικαστηρίου, ενώ κάθε άλλη δίκη σύγκεται εξ ενός δικαστή,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, έως σήμερα δεν διορίστηκε νομομαθής κληρικός κατά τα ανωτέρω και τα οικογενειακά δικαστήρια στην περί διαζυγίου δίκη σύγκονται εκ τριών δικαστών, οι οποίοι διορίζονται από το Ανώτατο Δικαστήριο,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, για σκοπούς εξοικονόμησης δικαστικού χρόνου και ταχύτερης απονομής της δικαιοσύνης, ο θεσμός του πλήρους επαρχιακού δικαστηρίου έχει καταργηθεί και όλες οι υποθέσεις πολιτικής δικαιοδοσίας εκδικάζονται από μονομελή δικαστήρια,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, για τους ίδιους σκοπούς, είναι προς το συμφέρον της δικαιοσύνης να καθορίζεται με νόμο η σύνθεση του οικογενειακού δικαστηρίου, χωρίς να υφίσταται διάκριση μεταξύ δίκης διαζυγίου και

οποιασδήποτε άλλης δίκης,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, το Άρθρο 111 του Συντάγματος προβλέπει ότι για τους ανήκοντες στην ελληνική ορθόδοξη Εκκλησία ισχύουν οι λόγοι διαζυγίου οι οποίοι προβλέπονται στο Σύνταγμα, στους οποίους περιλαμβάνονται οι λόγοι οι οποίοι προβλέπονται στο Καταστατικό της Αγιοτάτης Εκκλησίας της Κύπρου, τους οποίους, ωστόσο, η ίδια η Εκκλησία της Κύπρου αφαίρεσε από το νέο καταστατικό της,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, δέον όπως οι λόγοι διαζυγίου μη προβλέπονται από το Σύνταγμα, αλλά ρυθμίζονται από Νόμο, ώστε να δύναται να αναπροσαρμόζονται ανάλογα με τις συνεχώς μεταβαλλόμενες κοινωνικές ανάγκες,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, δέον όπως σε μία σύγχρονη και ευνομούμενη πολιτεία ισχύουν οι ίδιοι λόγοι διαζυγίου για όλους τους πολίτες και κατοίκους της Δημοκρατίας, ώστε να διασφαλίζεται η ισότητα και παράλληλα η νομική σαφήνεια και ο εξορθολογισμός της νομοθεσίας,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, το Άρθρο 111 του Συντάγματος δεν περιλαμβάνεται στα θεμελιώδη Άρθρα του Συντάγματος, τα οποία δεν δύναται καθ' οιονδήποτε τρόπο να τροποποιηθούν ή να καταργηθούν,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, συνεπεία της συνεχιζόμενης τουρκικής κατοχής και των επικρατουσών ιδιαιτεροτήτων συνθηκών στη Δημοκρατία, οι Τουρκοκύπριοι δεν συμμετέχουν στην εκλογή και λειτουργία της Βουλής των Αντιπροσώπων,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, το δίκαιο της ανάγκης δικαιολογεί τη διατήρηση της εξουσίας της Βουλής των Αντιπροσώπων να τροποποιεί μη θεμελιώδεις διατάξεις του Συντάγματος,

Για όλους τους πιο πάνω λόγους, η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:

Συνοπτικός
τίτλος.

95 του 1989
106(I) του 1996
115(I) του 1996
104(I) του 2002
127(I) του 2006
51(I) του 2010
68(I) του 2013
130(I) του 2015
69(I) του 2016
93(I) του 2016
100(I) του 2019
128(I) του 2019
160(I) του 2019
161(I) του 2019
135(I) του 2020
67(I) του 2022
103(I) του 2022.

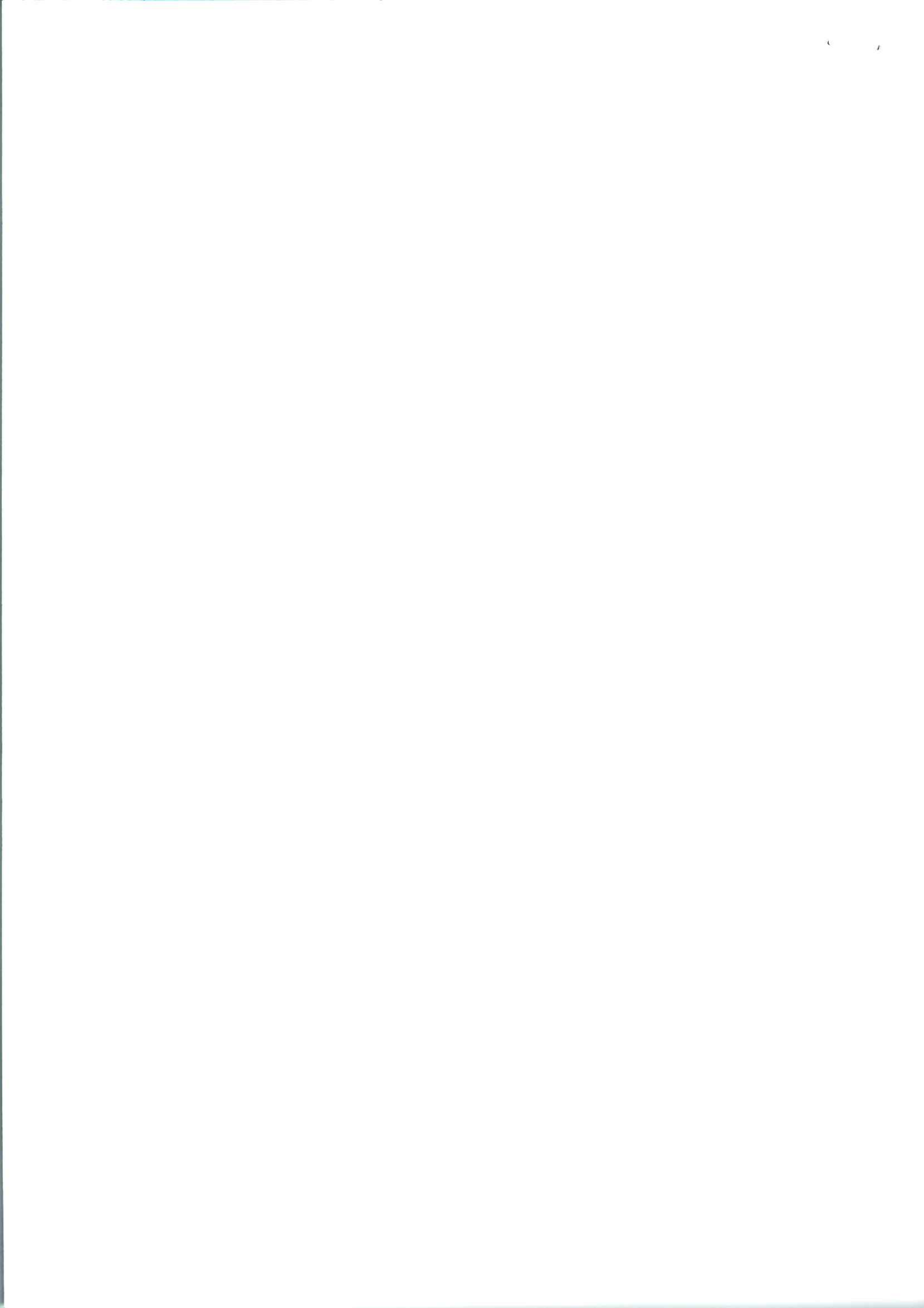
Τροποποίηση
του Άρθρου 111
του Συντάγματος.

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί της Δέκατης Όγδοης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος του 2022.

2. Το Άρθρο 111 του Συντάγματος τροποποιείται ως ακολούθως:

(α) Με την αρίθμηση της παραγράφου 1 σε παράγραφο 1Α και την προσθήκη, αμέσως μετά τη φράση «αναλόγως της περιπτώσεως.» (δέκατη γραμμή), της φράσης «Νόμος θέλει προβλέψει για τις λοιπές εν γένει οικογενειακές σχέσεις, περιλαμβανομένου του διαζυγίου.»

(β) με την προσθήκη, αμέσως μετά την παράγραφο 1Α, όπως αυτή έχει αριθμηθεί σύμφωνα με τα πιο πάνω, της ακόλουθης νέας παραγράφου:

«1B. Παν ζήτημα των ανηκόντων στην ελληνική ορθόδοξη Εκκλησία και των ανηκόντων σε θρησκευτική ομάδα για την οποία ισχύουν οι διατάξεις της παραγράφου (3) του Άρθρου 2, το οποίο σχετίζεται με τον γάμο, το κύρος του γάμου, το διαζύγιο, τον χωρισμό από κοίτης και τραπέζης, τη συνοίκηση των συζύγων ή τις οικογενειακές σχέσεις διαγιγνώσκεται από οικογενειακά δικαστήρια, ως νόμος θέλει ορίσει.»

(γ) με τη διάγραφή των παραγράφων 2 και 3·

(δ) με την αντικατάσταση της παραγράφου 4, με την ακόλουθη παράγραφο:

«4. Νόμος θέλει προβλέπει για την έφεση κατά των αποφάσεων των οικογενειακών δικαστηρίων.» και

(ε) με την προσθήκη στην παράγραφο 5, αμέσως μετά τη φράση «Ελληνικήν Κοινότητα» (δεύτερη και τρίτη γραμμή), της φράσης «ή στην ελληνικήν ορθόδοξον Εκκλησίαν ή σε θρησκευτική ομάδα για την οποία ισχύουν οι διατάξεις της παραγράφου (3) του Άρθρου 2».

(Τελικό κείμενο ελεγμένο από γραμματέα στις 5/12/22)

Αρ. Φακ.: 23.01.056.146-2015

ΑΦ,ΧΑ/ΜΕ

